

Instytut Badawczy Lasów Państwowych i Instytut Badawczy Leśnictwa w informacjach prasowych w okresie 50 lat swojej działalności

Zebrane w niniejszym numerze artykuły okolicznościowe przygotowane z okazji półwiecza IBL uzupełnię skromnym, składającym się zaledwie z kilkunastu cytatów wyborem z artykułów prasowych poświęconych działalności Instytutu. Przeglądając bowiem polską prasę leśną, rolniczą, przyrodniczą oraz codzienną, jak również periodyki społeczno-kulturalne wychodzące w rozmaitych okresach w ciągu owych pięćdziesięciu lat, stwierdzić można, że ukazało się wiele artykułów mających na celu popularyzację i propagandę działalności IBLP i IBL wśród pracowników leśnictwa i szerokich kręgów społeczeństwa. Przy wyborze cytatów kierowałam się pobudkami czysto sentymentalnymi. Zawsze ilekroć musiałam sięgnąć do dawnych roczników czasopism z prawdziwym zainteresowaniem odczytywałam zawarte w nich wiadomości przedstawiające ludzi i wydarzenia dotyczące Instytutu. Cytaty ułożyłam chronologicznie, aby w ten sposób mógł powstać bardzo wyrywkowy zresztą obraz działalności Instytutu, ze szczególnym uwzględnieniem czasów najbardziej odległych.

. Rok 1930

POWÓLANIE INSTYTUTU

(...) Na podstawie § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o organizacji administracji lasów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 119 poz. 1097) w brzmieniu ustalonym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 38 poz. 373) postanawiam co następuje:

- § 1. Ustanawia się niezależny administracyjnie od nadleśnictwa zarząd zakładu doświadczalnego lasów państwowych w Warszawie z siedzibą w Warszawie pod nazwą „Zakład Doświadczalny Lasów Państwowych w Warszawie”.
- § 2. Na czele Zakładu Doświadczalnego Lasów Państwowych w Warszawie stoi kierownik podległy Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie. Kierownik ponosi odpowiedzialność za: swą działalność i za działalność podległego mu personelu.
- § 3. Do czasu wydania specjalnych przepisów i instrukcyj dla Zakładu Doświadczalnego Lasów Państwowych w Warszawie stosują się do niego analogicznie, z uwzględnieniem odrębnego charakteru Zakładu, przepisy i instrukcje wydane dla nadleśnictw.
- § 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (...) (Monitor Polski Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, sobota 19 lipca 1930 r.).

Rok 1934

(...) W statucie organizacyjnym Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych, ustalonym zarządzeniem Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dniach 26 stycznia 1934 r. o wewnętrznej organizacji Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych (M. P. Nr 24 poz. 36) wprowadza się zmiany następujące:

- 1) W § 1 dodaje się jako ust. 2 postanowienie następujące: „Ponadto w skład Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych, jako jej jednostka organizacyjna, wchodzi Instytut Badawczy Lasów Państwowych podległy bezpośrednio Dyrektorowi Naczelnemu”;

- 2) W § 1 podaje się jako ustęp ostatni postanowienie następujące: „Na czele Instytutu Badawczego Lasów Państwowych stoi Dyrektor Instytutu”;
- 3) W § 2 dodaje się jako ust. 2 postanowienie następujące: „W Instytucie Badawczym Lasów Państwowych mogą być tworzone oddziały, na których czele stoją kierownicy oddziałów”;
- 4) Po § 11 dodaje się jako § 12 postanowienie następujące: „Zadaniem Instytutu Badawczego Lasów Państwowych jest prowadzenie metodami naukowymi doświadczeń i badań nad poszczególnymi zagadnieniami państwowego gospodarstwa leśnego i przygotowanie w tej drodze materiałów i podstaw do uzasadnionych rozstrzygnięć tych zagadnień” (...) (Monitor Polski Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, 30 kwietnia 1934 r.).

Rok 1935

PLANOWOŚĆ I ORGANIZACJA

(...) Praca tak olbrzymiego przedsiębiorstwa jak Lasy Państwowe odbywać się musi z natury rzeczy na ścisłych naukowych podstawach. Placówka w której Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych ześrodkowała badania naukowe, niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstwa, jest Instytut Badawczy Lasów Państwowych. Prace i badania dokonywane w Instytucie znajdowały i znajdują niejednokrotnie zastosowanie również w lasach własności prywatnej, a poza tym mają swoją wagę i są oceniane jako ciekawy wkład do wiedzy o lesie także przez zagranicę (...) Podstawą gospodarki drzewnej jest wzorowa, oparta na naukowych podstawach, gospodarka leśna (...) z tego względu chciałbym za pośrednictwem „Rynku Drzewnego” zapoznać sfery drzewne na wstępie z planem prac naszego Instytutu w dziedzinie wiedzy o lesie. W zakresie hodowli lasu będziemy w roku przyszłym prowadzili nadal prace nad statystyką przewidywanego urodzaju i zbioru nasion drzew leśnych (...) Prócz tego z zakresu nasiennictwa zajmować się będziemy kwestią szczegółowej techniki wyluszczenia nasion (...) Będziemy również dalej podejmowali próby nad aklimatyzacją drzew obcych, np. pewnego gatunku olszy oraz korkowca amuryjskiego. Poza tym będziemy prowadzili studia nad sprawą zaktywizowania nieużytków w lasach państwowych, przez wprowadzenie do produkcji leśnej lotnych piasków i terenów okresowo zabagnionych.

W dziedzinie ochrony lasu będziemy nadal prowadzili stałe nasze prace nad badaniem grzybów pasożytniczych, kontynuując jednocześnie akcję popularyzacyjną mającą na celu zapoznanie szerokich rzesz leśników z istotą chorób drzew leśnych i racjonalnymi metodami zwalczania tych chorób (...) Jeśli idzie o urządzenie lasu to będziemy nadal kontynuować prace nad budową tablic taksacyjnych (...) oraz prowadzić badania nad przyrostem i systemami gospodarstwa leśnego. Pozostaje do omówienia zakres naszych badań w dziale rezerwatów (...) Wroku bieżącym wydaliśmy opracowaną przez dra Niedziałkowskiego monografię o rezerwacie Topór i Jata. W najbliższym czasie rozpoczniemy prace nad przygotowaniem do druku monografii o rezerwacie Puszczy Kampinoskiej (...) Plany na przyszłość: utworzenie oddziału użytkowania lasu podzielonego na mechaniczną przeróbkę drewna i zastosowanie surowca drzewnego do produkcji chemicznej, badanie wytrzymałości i innych cech drewna oraz badania nad metodami uszlachetniania drewna, tj. metody suszenia, impregnacji, przerobu i utylizacji drewna bukowego oraz utylizacji odpadków tartacznych; badania nad uszlachetnianiem destylatów żywicznych.

(Z wywiadu inż. Jana Hausbrandta, „Rynek Drzewny”, 1935)

DO MIŁOŚNIKÓW POLSKIEGO WYBRZEŻA

Instytut Badawczy Lasów Państwowych w porozumieniu z instytucjami którym dobro przyrody polskiego wybrzeża leży na sercu wydał następującą odezwę: Polskie wybrzeże morskie to nie tylko okno Polski na świat, przystań rybacka i plaża dla wywczasujących, to także, skromna wprawdzie rozmiarami, ale potężna mocą arena odwiecznej walki dwu ścierających się żywiołów: morza i lądu. Wszyscy jesteśmy pod władzą niespożytego piękna (...) nadbrzeżnej roślinności i nad-

morskiego lasu (...) Nie wszyscy jednak wiemy i rozumiemy, że aby tę cenną szatę roślinną ochronić przed atakiem fal i wiatrów, pełniący straż nad morzem leśnik poświęca wiele trudów i zabiegów i że Administracja Lasów Państwowych nie szczędzi wysiłków w trosce o ten przymorski szaniec piękna ojczyściej przyrody. Powołała ona do życia Park Natury na Kępie Redłowskiej pod Gdynią, poddała specjalnej gospodarce ochronnej lasu półwyspu od Jastarni po Hel, oraz swoiste łąki nad Paśnicą koło Zarnowca. Urząd Morski chroni lasy i zarośla wybrzeża na pozostałych odcinkach, zwłaszcza na półwyspie między Jastarnią a Kuźnicą, pod Rozewiem i Oksywiją (...) Wiedzeni temi myślami zwracamy się do wszystkich miłośników polskiego wybrzeża z apelem: przyjmijmy dobrowolnie i przestrzegajmy kodeks elementarnych zasad zachowania się wobec nadmorskiej przyrody, który nakazuje:

1. Mieć poszanowanie dla skarbów przyrody nadmorskiej (...).
2. Utrzymywać na wybrzeżu, w lasach, zaroślach i na plażach tak szarmonizowaną z otaczającą przyrodą czystość (...).
3. Nie rozpalać ognia (...).
4. Nie chwycić, nie strzelać, nie płoszyć zwierząt, zwłaszcza ptaków i zwierzyny łownej (...).

(„Echa Leśne”, 1935)

Rok 1936

II MIĘDZYKARODOWY KONGRES LEŚNY W BUDAPESZCIE

Do Polskiego Komitetu do spraw tego Kongresu wpłynęły następujące referaty: (wymieniam tylko referaty opracowane przez pracowników IBLP): inż. Tyszkiewicz S. — Organizacja nasiennictwa w polskich lasach państwowych; dr Nunnberg M. — Chrabąszcz na terenie lasów państwowych w Polsce; dr Stangberg M. — Biologiczna taksacja jezior, jako podstawa prawidłowego urządzenia gospodarstwa rybnego.

(„Echa Leśne”, 1936)

PAN MINISTER ROLNICTWA O LASACH PAŃSTWOWYCH

Na dzień 4 listopada zaproszona została do nowego gmachu Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych rzesza dziennikarzy warszawskich, aby wziąć udział w konferencji prasowej poświęconej sprawom lasów państwowych (...) Na konferencji obecny był ówczesny minister rolnictwa Juliusz Poniąkowski, który m. in. określił rolę i zadania Instytutu (...) w urzeczywistnianiu intensyfikacji gospodarki produkcyjnej lasów państwowych (...) Wiąże się to z hałasem prowadzenia badań naukowych, z dążeniem do wcielania w życie tych zdobyczy, które przynosi nauka. Stąd też szczególne znaczenie i szczególna rola Instytutu Badawczego Lasów Państwowych, do którego przywiązujemy tyle wagi (...).

(„Echa Leśne”, 1936)

PROPAGANDA LASU I SPRAW LEŚNYCH NA WĘDROWNEJ WYSTAWIE — POCIĄGU

W 1936 Centralne Towarzystwo Popierania Wytwórczości Krajowej zorganizowało objazdową wystawę — pociąg, która przemierzała połączone linią kolejową miasta i osiedla Polski i ukazywała przegląd dorobku poszczególnych dziedzin gospodarki narodowej. Wystawa była tłumnie odwiedzana i wzbudzała wielkie zainteresowanie. Przygotowano 5 tras objazdowych tego niezwykłego pociągu (...) Wobec poważnych sukcesów osiągniętych przez wystawę podczas pierwszej podróży, Administracja Lasów Państwowych zdecydowała zorganizować — poczynając od drugiej podróży pociągu — własny wagon wystawowy, poświęcony zobrazowaniu prac państwowego gospodarstwa leśnego (...) O tem jak wielkie znaczenie przypisuje zorganizowaniu wystawowego wagonu leśnego Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych, świadczyć może ta okoliczność, iż opracowanie programu ideologiczne-

go, wystawy oraz kierownictwo nad jej organizacją i montażem powierzone zostało Instytutowi Badawczemu Lasów Państwowych. Przy opracowywaniu planu wystawy oparto się na zasadzie, iż zgrupowanie eksponatów według pewnych myśli przewodnich pozwoli skupić uwagę zwiedzającego na określonych tematach, a przez to samo daje wystawcy możliwość swobodnego kierowania biegiem myśli zwiedzającego (...) W leśnym wagonie pociągu — wystawy przez odpowiednie rozmieszczenie trzech tak zwanych „ekranów” zarysowane zostały cztery zasadnicze ogniw (...) Pierwsze stoisko wystawowe ma na celu zobrazowanie znaczenia lasu i leśnictwa dla całokształtu gospodarki narodowej (...) Drugie stoisko ma zapoznać zwiedzającego z zagadnieniem zabezpieczania trwałości gospodarstwa leśnego (...) Trzecie stoisko poświęcone jest zagadnieniom eksploatacji lasu (...) Czwarte stoisko zapoznaje zwiedzających z pracami gospodarstwa leśnego (...) to jest z zagadnieniami hodowli i ochrony lasu oraz ilustruje prace hodowlane i ochronne w lasach państwowych. Eksponaty hodowlane ilustrują zagadnienia nasiennictwa, prace Stacji Oceny Nasion w Instytucie Badawczym Lasów Państwowych, prace odnowieniowe w państwowym gospodarstwie leśnym, przedstawiają rolę czyszczeń i trzebieży (...).

(„Echa Leśne”, 1936)

Rok 1937

KRONIKA LEŚNA

Stacja Oceny Nasion przy Instytucie Badawczym Lasów Państwowych była w maju i czerwcu licznie odwiedzana przez wycieczki. Zwiedzili stację studenci W. Szk. Handl., S.G.G.W. w Warszawie pod kierunkiem swoich profesorów, szkoły dla leśniczych w Margoninie i Cieszynie, wreszcie wycieczka starostów i przedstawicieli prasy województwa białostockiego; ostatnie trzy wycieczki zapoznały się również z innymi zakładami Instytutu Badawczego oraz zwiedziły wystawę „Nasze Lasy”.

(„Echa Leśne”, 1937)

LABORATORIUM BIOLOGICZNE

W 1930 roku, po wprowadzeniu do Puszczy żubrów, powstała myśl powołania w Białowieży placówki, której zadaniem byłoby fachowa hodowla i weterynaryjna piecza nad żubrami. W ten sposób powstało Laboratorium Biologiczne, stanowiące jednostkę terenową Instytutu Badawczego L.P. Dostateczne wyposażenie techniczne Laboratorium oraz obsadzenie go fachową siłą weterynaryjną pozwoliło włączyć do jego zadań prace rozpoznawcze nad chorobami zwierzyny łownej na terenie lasów państwowych; do tego celu służy pracownia bakteriologiczno-łowicka. Istnieje zamiar ześrodkowania w Laboratorium badań nad przedstawicielami wyższej fauny leśnej, ponieważ Puszcza Białowieska jako ośrodek zarówno łowiectwa jak i ochrony tej fauny stanowić może teren najbardziej się do tych badań nadający (...).

(„Echa Leśne”, 1937)

Z NASZYCH DOŚWIADCZEŃ

(...) Jak grzyby po deszczu wyrosły nagle i niespodziewanie (...) w nadleśnictwie Leszczydół budowę Ośrodka Doświadczalnego Oddziału Żywicowania Instytutu Badawczego Lasów Państwowych. Na pierwszym planie okazały „Budynek Główny (...) mieści sekretariat Oddziału, pokój kierownika, salę do wyliczeń i pracownię mikroskopową. Sekretariat służy do... ech, od chwili wprowadzenia list obecności wszyscy dobrze wiemy do czego służy sekretariat. Pokój kierownika wypełniony jest mapami, tablicami, wykresami i gwarem rozmów telefonicznych. W sąsiedniej sali trzeszczą „bezglównie” maszyny do liczenia (...) W pracowni mikroskopowej poczesne miejsce zajmuje groźna maszyna popularnie zwana gilotyną, a naukowo mikrotomem. Służy ona do wykrawania z drewna cienkich plasterków,

które następnie rozpatruje się pod mikroskopem. Podobno w ciągu ubiegłego sezonu wykonano 7200 pomiarów mikrometrycznych (...). Po prawej stronie obszernego podwórca dymi pracownia jakości żywicy. Kolby, retorty, erlenmayerki, próbówki, chłodnice. Nasi alchemicy starają się rozwiązać zagadnienie jak pozyskiwać (...) żywicę bez śladów wody i zanieczyszczeń (...) Za plecami pracowni jakości żywicy schronił się schron wstydliwie chociaż jest wzorowy. W równych szeregach stoją w nim beczki z żywicą opatrzone w specjalnie skonstruowane zamknięcia. Naprzeciwko schronu stoi składnica przyborów i narzędzi (...) Pracownia techniki żywicowania, niewiadomo czemu zwana buduarem, zamyka czworobok. To ma być serce i mózg akcji szkoleniowej. Tu opracowuje się modele przyborów i narzędzi, tu obmyśla się metody organizacji pracy (...) Cały Ośrodek jest tylko wstępem, bramą wejściową na powierzchnie doświadczalne — oczko w głowie Oddziału (ładne oczko 47 hektarów) (...) Co się tam bada? (...) bada się wpływ rozmaitych sposobów nacinania i zbioru na wydajność żywicy (...) bada się wpływ udoskonalenia typu narzędzi na przyrost pozyskiwanej żywicy (...) poszukuje się najkorzystniejszej metody żywicowania (...).

(„Echa Leśne”, 1937)

JAK INSTYTUT BADAWCZY PROPAGUJE ZIELARSTWO

Spośród wielu dziedzin, objętych pracami Instytutu Badawczego nie była jeszcze w tym miejscu omawiana jedna z najmłodszych — zielarstwo. (...) Na skutek intensywnej propagandy wytworzyła się koło zielarstwa niezdrowia atmosfera, którą można by nazwać „gorączką”. Ludzie złudzeni możliwością stosunkowo dużych i łatwych zysków, nie zastanawiając się, czy mają warunki po temu aby zostać zielarzami, nie posiadając żadnego przygotowania teoretycznego ani praktycznego, przeczucali się (...) na nową produkcję. (...) Instytut Badawczy postanowił stanąć w szeregu instytucji i organizacji propagujących zielarstwo na zdrowych zasadach. W tym celu postawił sobie za zadanie uprawę ziół wśród pracowników Lasów Państwowych (...) Jako metodę pracy Instytut obrał konkurs z nagrodami. Po odrzuceniu zgłoszeń nieodpowiadających wymaganym warunkom, zostało ostatecznie dopuszczonych 32 kandydatów (...) by zapoznać uczestników konkursu z zielarstwem w ogóle, a z uprawą (...) konkursowych roślin w szczególności Instytut, przy pomocy Polskiego Komitetu Zielarskiego zorganizował kursy zielarskie (...) umożliwił słuchaczom zaopatrywanie się na kursie w literaturę zielarską, która cieszyła się ogromnym powodzeniem (...) Konkursowa uprawa ziół w roku bieżącym jest traktowana przez Instytut jako propaganda i nauka jednocześnie (...).

(„Echa Leśne”, 1937)

Rok 1945

INSTYTUT BADAWCZY LEŚNICTWA

Po pięciu strasznych latach okupacji Leśnictwo Polskie zaczęło na nowo się organizować. Powstała więc Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych, a obok Dyrekcji został również wskrzeszony dawniejszy Instytut Badawczy. Ponieważ od owej pamiętnej chwili minęło już przeszło pół roku, pragniemy w krótkim artykule powiadomić ogół leśników polskich o dotychczasowych pracach organizacyjnych Instytutu i zamierzeniach na przyszłość. Przedwojenny Instytut Badawczy był dość dobrze znany ogółowi leśników. Mieścił się w gmachu Dyrekcji Naczelnej przy ul. Wawelskiej zajmując całe niemal skrzydło. Posiadał wspaniałe i bogato urządzone pracownie naukowe zaopatrzone w najnowszą aparaturę i najlepsze urządzenia. Zatrudniał liczny personel wyspecjalizowanych pracowników naukowych (...) Posiadał wreszcie bogato zaopatrzoną bibliotekę składającą się z kilkunastu tysięcy tomów (...) Cóż jednak pozostało z tego wszystkiego (...) Nie pozostało prawie nic: zaledwie połowa pracowników naukowych i nędzne resztki nakładów drukowanych prac. Na Wawelskiej (...) obrabowane i spalone mury. Maszyny, instalacje, aparatura i w ogóle cały inwentarz Instytutu wywiezione do Niemiec. Nawet klisze i rękopisy prac. Biblioteka rozproszona nieomal po całej Europie. Wreszcie pracownicy: niektórzy w obozach, niektórzy nieżyjący (...) Oto taki był stan rzeczy, gdy pod koniec roku 1944 powołano Instytut na nowo (...).

(„Głos Lasu”, 1954)

KONFERENCJA INSTYTUTU BADAWCZEGO LP

W dniach 24 i 25 maja (1945) odbyła się w Łodzi pod przewodnictwem dyrektora Instytutu prof. Fr. Krzysika konferencja kierowników oddziałów Instytutu Badawczego z udziałem profesorów: E. Chodzickiego, J. Grochowskiego, J. Kloski, T. Włoczewskiego oraz przedstawicieli Naczelnej Dyrekcji L.P. Omówiono zadania i organizację Instytutu Badawczego z dostosowaniem do obecnych warunków. Ustalono, że centrala pozostanie czasowo w Łodzi, a oddziały w Krakowie i Białowieży, prócz tego Stacja Oceny Nasion w Drewnicy („Leśnik”, 1945). Na zjeździe tym wysunięto szereg dezyderatów, z których najważniejsze (...) Zostanie odbudowany dawniejszy lokal Instytutu i całość przeniesiona będzie do Warszawy. Wysunięto również postulat co do zmiany nazwy Instytutu na Instytut Badawczy Leśnictwa, aby w ten sposób podkreślić, że obejmuje on całość zagadnień leśnych i całość lasów polskich, a więc nie tylko lasy państwowe jak przed wojną. Wysunięto wreszcie postulat co do rozmiarów etatowych Instytutu na najbliższy okres, trudny pod względem finansowym oraz na czas przyszły (...).

(„Głos Lasu”, 1945)

APEL W SPRAWIE KSIĄŻEK LEŚNYCH

Książka jest dzisiaj bezcennym skarbem. Powołanie swoje spełnia jednak wtedy, gdy służy nie jednostce, ale dostępna jest dla ogółu. Księgozbiory przeważnie uległy zniszczeniu, częściowo znajdują się w posiadaniu prywatnym. Instytut Badawczy L.P. apeluje do wszystkich leśników o odsprzedanie dzieł, dotyczących lasu i leśnictwa, względnie o informacje, gdzie znajdują się wspomniane dzieła pojedynczo lub jako księgozbiory.

(„Leśnik”, 1945)

KURS DLA INSTRUKTORÓW ZIELARSKICH

Instytut Badawczy L.P. Oddział w Krakowie, wspólnie ze Związkiem Zielarskim w Krakowie organizuje kurs dla wyszkolenia instruktorów zielarskich. Program kursu przewiduje około 60 godzin wykładów i ćwiczeń oraz szereg wycieczek i zajęć praktycznych.

(„Leśnik”, 1945)

KALENDARZ LEŚNY I DRZEWNY

Zarząd Oddziału Krakowskiego zamierza w najbliższym czasie wydać Kalendarz Leśny i Drzewny na rok 1946. W skład Komitetu Redakcyjnego wchodzi profesorowie wykładający na Wyższej Uczelni w Krakowie oraz pracownicy naukowcy Instytutu Badawczego Leśnictwa.

(„Głos Lasu”, 1945)

Rok 1950

INSTYTUT BADAWCZY LEŚNICTWA W WARSZAWIE

Tradycyjnie obchodzimy „Dzień Lasu”, który nie jest dniem, ale całym okresem propagandy zagadnień leśnych. Tradycyjnie pisze się artykuły o lesie. Dziś zrobimy mały wyłom i zamiast pójść na wycieczkę po lesie zaprowadzimy Was na przechadzkę po Instytucie Badawczym Leśnictwa w Warszawie (...) Zaczniemy nasze zwiedzanie od Laboratorium Badań Fizycznych i Mechanicznych Drewna. Niech Wam się zdaje, że słuchamy opowiadania małego kawałka drewnianka-próbki (...) A mnie udało się najlepiej — rzekło trzecie drewnianko — Kierownik laboratorium wsadził mnie do kieszeni fartucha, i widać, że zapomniał o mnie bo obchodzi całą pracownię z jakimiś panami i opowiada im o zakładzie. Mówi, że

oprócz prób — takich jak ja — inne drewna były badane na rozciągliwość drewna, na łupliwość, twardość i ścinanie. Widziałam w laboratorium wiele maszyn różnych, dużych i małych, ludzie w laboratorium mówili trudnym językiem matematyki, skrótami różnych wzorów. Widziałam salę obrabiarek, komplety warsztatu ślusarskiego, mechaniczną stolarnię (...).

Następnie drzwi — tabliczka Zakład Transportu Drewna. Wita nas kierownik Zakładu, p. Czereyski. Przed nami ogromne zadanie — mówi p. kierownik. Rocznie musimy wywieźć ok. 10 mln m³ drewna z lasów do zakładów przemysłowych i stacji. Dotychczas pracowaliśmy jak w przedhistorycznych czasach — wózek zaprzęgnięty w jednego konia — ciężki bezproduktywny mozół wozaka i konia. Musimy z tym zerwać w nowoczesnym leśnictwie. Przechodzimy na motoryzację. Przechodzimy do innego zakładu. Pochylony pan coś czyta — posłuchajmy: „Przy użyciu samolotów ciężkich (Typ L2) efekt — śmiertelność około 100%. Efekt pieniędzy — uniknięcie strat przekraczających znacznie 2 miliardy złotych oraz uniknięto zachwiania ciągłości w produkcji na przestrzeni kilkudziesięciu lat (...) Są to rzeczywiste fragmenty notatek prasowych Instytutu przeznaczone dla prasy. Dotyczą one czterech największych wrogów naszych lasów: 1) kornik drukarz, 2) osnuja gwiazdzista, 3) barczatka sosnowka, 4) brudnica mniszka. Jesteśmy przecież w Zakładzie Ochrony Lasu, gdzie koncentrują się m. in. prace badawcze nad zwalczaniem szkodników (...) Cały Instytut (...) objęty jest współzawodnictwem pracy. Przewodnikiem w Zakładzie Nasiennictwa i Oceny Nasion — dotychczas niepokonanym — został stary pracownik Instytutu p. Wasiłowski (...) Na ścianie wiszą dwie duże tablice. Literą jest oznaczony każdy pracownik. Zielony pasek wykażuje wydajność — wiele z tych pasków nie mieści się w ramkach i harmonijką znaczy się przekroczenie ram normy (...).

(„Płomień”, 1950)

NAUKA POSZŁA W LAS

(...) Obszar całej Puszczy Białowskiej wynosi około 120 tys. hektarów, z czego w granicach Polski jest ponad 50 tys. ha. Rezerwat ścisły — Białowieski Park Narodowy ma powierzchnię około 4700 ha — stanowi to ok. 0,7% ogólnej powierzchni lasów w Polsce. Liczby te przytoczyłem celowo. Są bowiem ludzie, którzy uważają rezerwat białowieski za wielkie marnotrawstwo. (...) Bowiem w ścisłym rezerwacie nie wolno zrywać żdźbła trawy, ułamać najmniejszej gałązki. Puszcza gospodaruje tu sama, a gospodarkę jej obserwuje m. in. Pracownia Badań Lasów Pierwotnych (IBL) z dr Granicznym i inż. Borowskim na czele. (...) Celem głównym i zadaniem pracowni są badania naukowe (...) Bardzo ciekawe badania z zakresu gleboznawstwa. Porównując glebę puszczy i jej naturalny drzewostan ustalono zależność gatunków roślin od rodzaju gleby i jej stosunków wodnych (...) Pracownia Badań Lasów Pierwotnych śledzi (...) również (...) cały szereg procesów biocenotycznych jakie zachodzą w lasach (...) Poznanie tych procesów ma niesłychanie wielkie znaczenie praktyczne dla gospodarki leśnej i nie tylko leśnej (...)

(„Turysta”, 1956)

Rok 1966 •

TRZYDZIESTOPIĘCIOLECIE INSTYTUTU BADAWCZEGO LEŚNICTWA W WARSZAWIE

(...) Za wcześnie jeszcze aby podjąć próbę charakterystyki i oceny bieżącego okresu dziejów Instytutu. Można natomiast zarejestrować stan rozwojowy IBL w parę miesięcy po rozpoczęcie tego okresu (tj. od 1965), a w 35 lat po powołaniu do życia Zakładu Doświadczalnego Lasów Państwowych. Instytut zatrudnia obecnie 33 samodzielnych pracowników naukowo-badawczych (w tym 13 profesorów i 8 docentów), 82 adiunktów i asystentów, 97 pracowników inżynieryjno-technicznych i 56 administracyjnych (...) Rada Naukowa Instytutu ma prawo przeprowadzać przewody doktorskie i z tych uprawnień korzysta z należyтым umiarem (...) Zakres działalności naukowej Instytutu jest bardzo szeroki i obejmuje właściwie całe leśnictwo, z uwzględnieniem wszystkich trzech jego aspektów: przyrodnicze-

go, technicznego i ekonomicznego, przy czym element przyrodniczy jest być może, nieco wyeksponowany (...) Badania naukowe są główną ale nie jedyną dziedziną działalności Instytutu. Składają się na nią poza tym: prace usługowe o charakterze ciągłym lub doraźnym (...) udział w szkoleniu i doszkalaniu pracowników leśnych, rozmaite formy współpracy krajowej i międzynarodowej, m. in. organizowanie i udział w zjazdach, konferencjach, naradach, pokazach. Działalność i dorobek Instytutu mają częściowe odbicie w wydawnictwach własnych. Są to mianowicie Prace IBL stanowiące przedmiot wymiany ze 130 instytucjami na całym świecie, dodatek do nich „Biuletyn IBL”, drukowany w „Sylwaniu” „Przegląd Dokumentacyjny Leśnictwa” oraz seria wydawnictw popularnych (...) Pracownicy IBL są też autorami lub współautorami licznych podręczników, książek techniczno-gospodarczych i popularnych (...)

(„Nauka Polska”, 1966)

Rok 1973

LAS OCZYSZCZA

(...) Pozytywne wyniki kilkudziesięcioletnich badań w zakresie rolniczego oczyszczania i wykorzystania ścieków skłoniły Zakład Gospodarki Wodnej Instytutu Badawczego Leśnictwa do podjęcia podstawowych i stosowanych badań kompleksowych między innymi nad rozwiązaniem omawianego zagadnienia na obszarach leśnych. W latach 1967—1971 zorganizowaliśmy duży leśny obiekt doświadczalny w Puczniewie koło Łodzi. W 1969 roku rozpoczęliśmy doświadczenia lizymetryczne, a jesienią 1971 uruchomiono doświadczenia polowe (...) w istniejącym drzewostanie sosnowym na powierzchni 20 hektarów oraz ośmiu hektarach w nowo założonych uprawach sześciu gatunków drzew leśnych i plantacyjnych (...) Doświadczenia ze ściekami miejskimi kierowanymi na uprawy leśne i plantacyjne prowadzone są w trzech wariantach: przez cały rok; tylko w okresie wegetacyjnym; tylko w okresie zimowym. Dla celów porównawczych dodatkowo na obiekcie doświadczalnym w Puczniewie stosujemy nawadnianie nowozałożonych upraw istniejącego drzewostanu sosnowego wodą czystą, nawozami mineralnymi oraz wodą z dodatkiem nawozów mineralnych (...) Z dotychczasowych doświadczeń — głównie lizymetrycznych — wynikają przesłanki optymistyczne w tym, że uda się nam rozwiązać pomyślnie oba doniosłe dla życia ludzi i gospodarki leśnej problemy, a mianowicie: problem zmniejszenia ubocznego ujemnego oddziaływania przemysłu i urbanizacji na środowisko (...) problem intensyfikacji i urbanizacji na środowisko (...) problem produkcji drewna. („Polska”, 1973)

Przegląd cytatów dotyczących Instytutu w latach od 1973 był wielokrotnie zamieszczany w drukowanym w „Sylwaniu” przeglądzie prasy, nie będę więc powtarzała tych bardziej znanych przedruków. Przypomnę jedynie, że bardzo często i niejednokrotnie szczegółowo na łamach prasy codziennej i tygodniowej (pomijając czasopisma fachowe) omawiano takie osiągnięcia Instytutu jak opracowanie technologii wykorzystania kory do intensyfikacji produkcji ogrodniczej i rolniczej i opracowanie preparatu Phlebia do zabezpieczania pniaków sosny przed infekcją huby korzeni, czy zastosowanie metod prognostycznych i sieci stacji telewizyjnych do zmniejszania zagrożenia pożarowego w lasach. W latach 1979 i 1980 bardzo obszernie omawiano udział Zakładu Ochrony Lasu IBL w organizacji i stałym nadzorowaniu naukowym przeprowadzanego chemicznego zwalczania bardzo groźnego szkodnika naszych drzewostanów — brudnicy mniszki. Dla informacji podam, że tylko w miesiącach maju i czerwcu 1980 r. odnotowałam 17 artykułów poruszających tę problematykę.

Przedstawiony tu przegląd cytatów z tak długiego okresu czasu może budzić szereg zastrzeżeń przede wszystkim ze względu na niejednorodność materiału od popularnych reportaży po opracowania naukowe oraz dobór tematów. Myślę jednak, że mimo to daje on pewien obraz działań Instytutu. A w tej najstarszej części przypomina o pięknych tradycjach bardzo różnorodnej działalności Instytutu.

Opracowała Maria Szajewska-Urbaniak